

A 2017. évi szója fajtakísérleti eredmények bemutatása

Rövid áttekintő anyagunkat a köztermesztésnek szánjuk, azoknak a gazdálkodóknak ajánljuk, akik szeretik a kihívásokat, hisznek abban, hogy Magyarországon lehet jól termelni a szóját, és akik szeretnék még többet megtudni erről a növényről. Mit is akarunk ezzel mondani? Látható, hogy Magyarországon elegendő – sőt talán túl sok – kiváló genetikai potenciállal rendelkező szójafajta áll a termelők rendelkezésére. Azonban azt is látjuk, hogy ezek a fajták a különböző termőhelyeken eltérő módon viselkednek. Valljuk, hogy a szója termesztése nagy odafigyelést igényel, ez egy tanulásigényes növény. Megtapasztaltuk, hogy a magyar termelők ismeretek hiányában hátrányban vannak európai gazdátársaikhoz képest, de azt is tudjuk, hogy nyitottak az újra, és amit csinálnak, azt szeretnék jól, eredményesen csinálni. Ehhez társul még a mezőgazdasági termelés sajátossága, miszerint, ha mindent jól csinálunk, akkor is ki vagyunk szolgáltatva az időjárás kényének-kedvének. Mindezek tudatában indult el a Magyar Szója fajtabemutató sorozata, amely 2013 óta minden évben megrendezésre kerül. Elindításával egyértelműen az volt a célunk, hogy minél többet tudjunk láttatni a szójatermesztés „rejtelseiből”. Törekvéseink – úgy tűnik lassan, de biztosan – eredményre vezetnek, hiszen a termelők körében a rendezvények egyre nagyobb népszerűségnek örvendenek. 2017. évben a résztvevők száma meghaladta a 600 főt.

Az elmúlt évben 6 bemutató helyszínen, 6 különböző adottságú termőtájon (Bak, Bóly, Hédervár, Kiszombor, Prügy, Újmohács) az alábbi 19 fajta szerepelt a Magyar Szója fajtasorában.

ES Mentor – A korai éréscsoport egyik meghatározó fajtája. Stabil szárú, jó állóképességű, gyors kezdeti fejlődés jellemzi. Világos köldökű, humáncélú felhasználásra is alkalmas fajta. A fajta jellegzetessége, hogy a felső nóduszokon a hüvelyek sok esetben csokrosan helyezkednek el. Ebből adódóan a termés jelentős része a növény felső részéről takarítható be, ami nagymértékben csökkenti a betakarítási veszteséget.

Boglár – Kiemelkedően jó szárazság- és stressztűrő képessége révén az aszályos években is magas, kiegyenlített termésre képes. Az országos NÉBIH fajtakísérletekben folyamatosan az élvonalban szereplő fajta! A termelők körében egyre kedveltebb, üzemi körülmények között is bizonyít, úgy a terméshozamát, mint kiváló szárszilárdságát illetően.

Bokréta – Koraisága miatt az ország bármely szójatermesztő területére javasolható fajta, intenzív vagy félintenzív termesztési körülmények mellett. Fehérjetartalma kiemelkedően magas, 40-42%. Takarmány és élelmiszeripari felhasználásra egyaránt alkalmas. Földeterminált növekedési típusú, jó termőképességű, kevésbé

elágazó, jó szárszilárdságú szójafajta. A Bokréta után őszi kalászosok biztonságosan, időben vethetőek.

SY Eliot – Az igen korai éréscsoportban érő fajták közül az egyik legkorábban érő, magas termésszinttel és termésstabilitással rendelkező fajta. Növénymagassága és kezdeti fejlődése közepes. Lila virágú, világos köldökű fajta. Szklerotiniával szemben különösen ellenálló fajta. Humán feldolgozásra alkalmas, kiváló szójatej és tofu alapanyag.

Annushka – Rendkívüli koraisága miatt a fajta elsősorban másodvetésben javasolható, elsősorban öntözésre alkalmas táblákon. A sűrű vetés kitűnő gyomelnyomó képességgel párosul, ezért gyomirtó szerek felhasználása nélkül is termesztethető. Termőképessége másodvetésben a 2,3-2,6 t/ha átlagot is elérheti.

Aires – Korai földeterminált, alacsony tripszin inhibitor tartalmú fajta, amely kiváló szárszilárdsággal rendelkezik. Elsősorban késői és normál vetéshez ajánlható, kitűnő kalászos elővetemény. Sárga magvú, fekete köldökű szója. Barna szőrözöttség és közepes magasság jellemzi. Betegségekkel szembeni ellenállósága jó.

DH4173 – 2012. évben elismert fajta. Szárszilárdsága jó. Pergésre nem hajlamos, beltartalmi értékei kiválóak. 4 t/ha termésre képes. Érés: szeptember 10-20. között. Jó búza elővetemény.

ES Gladiátor – Korai szójafajta nagy termőképességgel és jó beltartalmi tulajdonságokkal. Betakarítás szeptember első hete. Éréscsoportjában több év átlagában vezető helyen szerepel.

Bólyi 27 – A fajtát megbízhatóan magas, 40% körüli fehérjetartalma emeli ki a többi, jó termőképességű szója közül. Kiváló beltartalmi tulajdonságai mellett igen jó alkalmazkodóképesség, magas termésszint, gyors kezdeti fejlődés, jó szárszilárdság jellemzi.

Sponsor – A termelők körében igen népszerű, megbízható, nagy terméseket adó fajta. A termesztési körülményekhez kiválóan alkalmazkodik. Szárszilárdsága kiemelkedő. Földeterminált, elágazó típusú. Szárszilárdsága kiemelkedő. Az alsó hüvelyeket a talajtól 10-12 cm magasságban hozza. Levél alakja ovális, a mag színe sárgás, köldöke barna. A harmonikus tápanyag-ellátást, az öntözést magas hozamokkal hálálja meg.

EM Sole – Igen magas növekedési eréllyel rendelkező olasz szójafajta. A jó és gyors alkalmazkodóképességének köszönhetően jól termesztethető különböző éghajlati viszonyok között. A legtöbb betegségnek ellenáll (szklerotínia, fuzárium), sötét köldökű fajta. Magas fehérjetartalma miatt kiváló takarmány-alapanyag.

Fajta	Vetés ideje	Betakarítás ideje	Növekedés típusa	Tenyész-ideje (nap)	Ezermag tömege (g)	Javasolt csíraszám (e mag/ha)	Javasolt sortávolság (cm)	Fehérje tartalom (%)	Olajtartalom (%)
ES Mentor	04.10-05.10	08.20-09.20.	féldeterminált	110-130	180-200	550-600	24-45	33-38	18-22
Boglár	04.10-05.20	08.25-09.15.	féldeterminált	115-125	160-190	480-500	24-50	34-38	20-23
Bokréta	04.10-05.20	08.20-09.15	féldeterminált	110-125	150-170	480-500	24-50	37-41	20-22
SY Eliot	04.20.-05.10.	08.20.-09.20	féldeterminált	115-120	195-220	500-550	45	30-33	18-20
Annushka	04.10.-04.30 v. 06.30.-07.15.	07.31.-08.15. v. 10.01.-10.15.	féldeterminált	80-85	120-130	900-1000	24	33-35	18-21
Aires	04.10-05.10.	08.25.-09.25.	féldeterminált	115-130	180-200	500-550	24-45	38-40	22-23
ES Gladiátor	04.10.-05.10.	08.25.-09.25.	féldeterminált	115-135	180	550-600	24-45	35-40	18-22
DH4173	04.10-05.01	08.25-09.25	féldeterminált	135-145	175-195	450-480	24-76	33-35	18-21
Bólyi 27	04.15.-05.15.	09.15-09.30	indeterminált	120-135	170-200	400-430	24-76	38-42	20-22
Sponsor	04.20.-05.10.	09.15.-10.10.	féldeterminált	120-140	180-190	500-550	24-45	32-37	18-22
EM Sole	04.15.-05.10.	09.20.-10.20	féldeterminált	130-150	180-190	400-420	24-45	35-42	18-22
S08-80	04.15.-05.05.	09.01.-09.20.	indeterminált	130-135	175-216	450-480	24-76	34-36	18-21
ES Mediator	04.15.-04.30.	09.15.-10.10.	féldeterminált	130-134	190-195	400-450	24-45	38-42	18-19
Isidor	04.20.-05.01.	09.20.-10.20.	féldeterminált	145-155	200-220	400-450	24-76	34-35	19-22
Bólyi-1117	04.10.-05.10.	09.20.-10.15.	indeterminált	140-150	190-220	380-420	36-76	36-40	20-22
Pannónia Kincse	04.10-05.10.	09.15.-10.10.	féldeterminált	130-145	190-220	400-450	24-76	33-37	21-23
Bahia	04.10-05.10.	09.15.-10.10.	indeterminált	130-140	170-200	400-450	24-45	36-39	20-22
Steara	04.20.-05.10	09.10.-10.10	indeterminált	125-130	195-205	450-500	45	30-33	17-19
SG Eider	04.20.-05.10	09.10.-10.10	indeterminált	140-150	195-215	450-500	45	30-32	17-19

1. táblázat A Magyar Szója fajtasorának főbb jellemzői

	Újmohács	Bóly	Hédervár	Kiszombor	Bak	Prügy	Átlaghozam
<i>kg/ha</i>							
Másodvetésű							
Annushka	nincs adat	2 700	nincs adat	1 220	nincs adat	1 800	1 907
Igen korai csoport							
ES Mentor	2 130	3 285	4 450	2 287	1 940	2 550	2 774
Bokréta	2 450	3 260	4 240	2 694	2 850	3 100	3 099
Boglár	3 190	3 472	4 220	2 688	2 740	3 750	3 343
SY Eliot	3 046	3 638	4 380	2 168	3 500	2 900	3 272
Korai csoport							
Bólyi 27	3 712	3 318	3 630	2 419	4 170	2 950	3 367
Aires	2 897	3 673	4 450	2 481	2 980	4 650	3 522
S08-80	3 489	3 308	3 720	2 130	3 300	2 950	3 150
Sponsor	3 547	3 623	4 630	2 644	4 290	2 700	3 572
ES Gladiátor	2 559	3 029	4 150	1 328	4 600	2 300	2 994
DH 4173	3 596	4 303	4 950	2 644	4 480	3 550	3 921
Középerésű csoport							
Pannónia kincse	3 632	4 172	4 110	2 895	4 160	4 750	3 953
Bahia	3 714	4 417	4 300	3 120	4 320	4 950	4 137
Bólyi 1117	3 513	4 108	3 250	2 845	3 750	2 550	3 336
Steara	4 184	4 131	4 040	2 926	4 400	3 800	3 914
SG Eider	3 602	3 383	4 120	2 456	3 540	2 850	3 325
Isidor	4 061	4 419	4 410	2 707	3 520	2 750	3 645
ES Mediátor	nincs adat	4 150	5 000	2 506	4 300	nincs adat	3 989
EM Sole	4 100	4 383	4 000	2 769	4 400	3 250	3 817

2. táblázat Magyar Szója fajtasor terméseredményei félüzemi parcellákon

S08-80 – Indeterminált növekedésű, közepmagas, nagy termőképességű fajta. Lila virágú, barna szőrözöttségű. Magja közepes nagyságú, lapított gömb alakú. A köldök színe maghéjjal megegyező színű. A fajta pergésre nem hajlamos. Egyik legértékesebb tulajdonsága a koraiság és a termésstabilitás. Őszi kalászosok kiváló előveteménye.

ES Mediator – Az ország középső/déli termőhelyein javasolt a vetése, növekedési típusa folyton növény, elágazásra hajlamos. Átlagos növénymagassága 91 cm. Az alsó hüvely magassága 13 cm. Ennek köszönhetően intenzív technológia mellett 2017. évben üzemi szinten több termelő 5,00 t/ha feletti termést takarított be. Megdőlésre nem hajlamos és átlag feletti szklerotínia toleranciával rendelkező szófafajta.

Isidor – Egyik legnagyobb területen termesztett fajta. Nagy terméshozás és kiváló beltartalom jellemzi. Szárszilárdsága éréscsoportjában a legjobb. Érés szeptember vége – október első hete (Magyarország déli részén).

Bólyi-1117 – Élelmiszeripari magminőségű, igen jó termőképességű, jó szárszilárdságú, karakteres fajta. Magja rendkívül tetszetős, gömbölyű, színtelen köldökű. A növény az alsó hüvelyeket 18-20 cm magasan hozza. A fajta nagy értéke, kiváló alkalmazkodóképessége, kiegyenlített terméshozama. Tőszámigénye alacsony (380-420.000 csíra/ha), a fajta

76 cm-es sortávra vetve is ideális. Termesztését elsősorban az ország déli területeire ajánljuk.

Pannónia Kincse – A fajtát évjárat-stabilitása a termesztett szójak közül kiemeli. Mind száraz, mind öntözött körülmények között termése jóval meghaladja a termesztett fajták átlagát. Folyton-növény, kiváló elágazó képességgel rendelkező szófafajta, emiatt nem szükséges a túlsűrítése, már 500.000 mag/ha-os mennyiséggel vetve is sikeresen termesztethető. Rendkívül jó szárszilárdságú, betegségeknek ellenálló, kiváló alkalmazkodóképességű fajta.

Bahia – Középerésű, kiváló termőképességű, folyton-növény, alacsony tripszin-inhibitor tartalmú fajta, amely jó betegség-ellenállósággal rendelkezik. Magja sárga színű, köldöke sötétbarna. Növénye közepes magasságú, kiváló szárszilárdságú.

Steara – A középerésű csoport elején érlik, de termésmennyisége eléri vagy meg is haladja a későbbi érésű fajtákét. Rendkívül alkalmas az ország déli fő szójatermő területein történő termesztésre. Virágszíne lila, magja sötét köldökű, kisméretű. Viszonylag magas termetű, de állóképessége jó. Termetének következtében egyedei nem mindig állnak teljesen függőlegesen, de megdőlésre egyáltalán nem hajlamos.

SG Eider – Magas terméspotenciállal rendelkező, középerésű fajta. Az ország déli, fő szója termőterületét jelentő vidékein is termesztethető.

Egyenletesen érlik be, ezért jól betakarítható fajta, Magpergésre nem hajlamos. A jó betakaríthatóságot tovább fokozza, hogy az alsó hüvelyek magasan, a talaj felett 15 cm körül helyezkednek el. Szára stabil, igen jó állóképességű, megdőlésre nem hajlamos. Betegség-ellenálló fajta.

A Magyar Szója sorban szereplő fajták összehasonlításának megkönnyítése érdekében összeállítottunk egy áttekinthető táblázatot, amelynek segítségével azok egyértelműen besorolhatók és jellemezhetők (1. táblázat).

A bemutatóterületeken a fajták jellemzően 0,5 hektáros félüzemi parcellákon kerültek elvetésre 2017.04.28. és 2017.05.10. napja között. Az egyes helyszíneken rendkívül nagy szórást mutattak a tenyészidőszakban mért csapadékadatok (min.: 133,8 mm – Kiszombor; max.: 330 mm – Prügy). Az eltérő környezeti hatásoknak és helyi viszonyoknak köszönhetően a bemutatott fajták eredményei is sokat mondóan alakultak (2. táblázat).

Nyilvánvaló, hogy a táblázatokban feltüntetett adatok nem elegendőek arra, hogy a termelő ezek alapján válassza ki a számára legalkalmasabb fajtát. De bizonyos orientációt, támpontokat véleményünk szerint adhatnak. Nem győzzük azonban hangsúlyozni, hogy a fajtán túl a szója termesztésénél több tényezőt is figyelembe kell venni! Az eredményességet nagymértékben meghatározzák a termőhelyi adottságok, a klimatikus viszonyok, a kiválasztott terület gyomkiszétele, az alkalmazott technológia. Nyilván ennek tükrében még nehezebb a döntés. A Magyar Szójánál több éve gyűlnek az adatok és a szójatermesztési tapasztalatok. E keretek között az ismereteket első alkalommal 2015. évben tették közzé a szakemberek. Ennek köszönhetően megszületett **Dr. Balikó Sándor** szerkesztésében a *Szójatermesztés korszerűen* című könyv. Ajánljuk figyelmükbe! De az élet nem áll meg és mi is tovább dolgozunk 2018-ban is. Amennyiben érdeklí tevékenységünk, keressen bennünket a magyarszoja.hu honlapon, vagy küldjön üzenetet az info@magyarszoja.hu címre!